

■ به عنوان سؤال نخست بفرمایید چه چطور ایران توانست صادرات نفت را در اوج تحریم‌ها افزایش دهد؟ آیا تقاضا در بازار نفت موجب این افزایش شد یا اقدامات انجام گرفته زمینه افزایش صادرات را فراهم کرد؟

در شروع دولت سیزدهم، دولت مردمی آقای رئیسی و حتی دو ماه قبل از اینکه کابینه جدید شکل بگیرد، وزیر وقت نفت مکاتباتی با آقای روحانی، رئیس جمهور آن زمان و همچنین آقای رئیسی که آن موقع رئیس جمهور منتخب بود؛ داشتند و در این خصوص نوشته بودند که فروش نفت در ماه‌های آتی قطعاً باز هم کاهش پیدا خواهد کرد و دلایلی هم برای آن آورده بودند.

کشور چین مالیات بر ورودی خرید نفت فوق سنگین را برای همه افزایش داده و تعرفه‌های مالیاتی زیادی را برای نفت فوق سنگین اعلام کرده بود و به همین خاطر در همان شروع دولت نزدیک به ۳۰۰-۲۰۰ هزار بشکه صادرات نفت کاهش پیدا کرد.

لذا بر اساس آن اتفاقاتی که دولت چین در تعرفه و مالیات بر واردات نفت فوق سنگین اعمال کرده بود، وزیر نفت وقت اعلام کرده بود که قطعاً فروش نفت ما در ماه‌های آتی کاهش پیدا خواهد کرد. یعنی از همان میزانی هم که آن موقع می‌فروختند، کمتر شده بود. به این ترتیب به مرور که کابینه دولت سیزدهم شکل می‌گرفت، یک‌سری از مشتری‌هایمان را - مثلاً در خصوص خرید نفت فوق سنگین به لحاظ مالیاتی که دولت چین بسته بود- از دست دادیم. از طرفی هم در دولت آیت‌الله رئیسی تحریم‌ها خیلی شدیدتر شد. حتی دیدید که بحث ربودن کشتی‌ها، توقف نفتکش‌ها و خالی‌کردن محموله‌هایشان اتفاق افتاد، یعنی جدا از اینکه بحث شناسایی کردن مشتری‌ها و برخورد‌های تنبیهی مطرح بود، اینها حتی فیزیکی هم در دریاهای اقیانوس‌ها مانع صادرات نفت می‌شدند و جلوی فروش نفت کشور را می‌گرفتند.

لذا اینکه تحریم‌ها کاهش پیدا کند و تقاضا در افزایش صادرات مؤثر باشد، مطرح نبود. تحریم‌ها نه تنها کاهش پیدا نکرد، بلکه سنگین‌تر هم شد. همه اینها نشان‌دهنده این است که شرایط یا فضای تحریم‌ها در دولت سیزدهم هیچگونه بهبودی نداشت، بلکه تشدید هم شد. اما استقرار تیم دولت سیزدهم در حوزه وزارت نفت و شکل‌گیری یک عزم و اراده جدی برای فروش نفت در وزارتخانه و استفاده از نیروهای متخصصی که توانایی و تعهد داشتند، کمک کرد که از همان روزهای اول در حوزه فروش نفت و میعانات گازی روند تغییر کند. هم من و هم همکارانم شروع کردیم به شناسایی بازارهای جدید دنیا و بازاریابی نفت را در حوزه‌های مختلف، از آفریقا، آسیا تا حوزه کشورهای آمریکای لاتین و حتی در اروپا دنبال کردیم. در همین حال، تنوعی در قراردادهایمان دادیم و مدل‌های جدیدی را به صورت ابتکاری شروع کردیم. در حوزه قراردادهایمان تهاتر با کالا را هم اضافه کردیم که یکی از کارهای خوبی بود که در گذشته کمتر به آن توجه می‌شد. تهاتر با کالاهای اساسی، با دارو و

منتظر بودند که تولید گاز به لحاظ شرایط ذخیره میعانات گازی سخت شود و دچار چالش شویم. تصور این بود که مجبور می‌شویم تولیدمان را ۵۰ تا ۱۰۰ میلیون متر مکعب کاهش دهیم، در صورتی که سال گذشته یک ساعت هم چنین کاهش‌ی در تولید گاز نداشتیم.

داده‌های موجود نشان می‌دهد که در اردیبهشت ۱۴۰۰ صادرات میعانات گازی رقم خیلی پایینی بود؛ زیر ۱۰ هزار بشکه در روز. ولی هم صادرات از نظر حجمی افزایش داشت و هم مصارف را در داخل افزایش دادیم که ارزش افزوده بیشتری به دست آوریم.

■ افزایش قیمت نفت چه کمکی به درآمدزایی کرد؟

خدا برکت داد و قیمت‌ها هم در این مدت افزایش پیدا کرد؛ در شروع دولت قیمت‌های نفت ۶۵-۶۰ دلار در بشکه بود که به ۱۰۵-۱۰۰ دلار هم در مقطعی افزایش پیدا کرد. این هم در کنار افزایش صادرات به رشد درآمد نفتی کمک کرد. البته این نکته را دوباره متذکر می‌شوم که راهکارها، بازاریابی و فرمت‌های مختلف قراردادی برای افزایش فروش، بیش از قیمت‌ها کمک کرد.

در حوزه میعانات گازی اتفاق خوب دیگری افتاد، خوشبختانه با بسیج ظرفیت‌ها، پروژه شیرین‌سازی یا مرکاپتان‌زدایی فاز ۲ و ۳ پارس جنوبی را به بهره‌برداری رساندیم که این هم به صادرات کمک می‌کرد. وقتی میعانات گازی را مرکاپتان‌زدایی می‌کنید، راحت‌تر در بازار فروش می‌رود. خدا را شاکریم که از افزایش فروش میعانات گازی در این مدت، هم درآمد خوبی عاید کشور شد و هم اینکه خوراک خیلی از پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها با آن اصلاحات فرآوردشی که دادند، افزایش پیدا کرد و تبدیل به ارزش افزوده بیشتری شد.

■ یکی از مسائلی که مطرح می‌شود این است که اگر افزایش فروش نفت داشتیم و درآمدهای نفتی در این مدت افزایش داشته، چرا در اقتصاد کشور و سفره مردم خودش را نشان نداده است؟

من در سازمان برنامه و بودجه گزارشی را دیدم که بر مبنای آن در نیمه دوم سال ۱۴۰۰ بالاترین میزان تخصیص مالی به پروژه‌های عمرانی رقم خورده است. چطور می‌تواند این تخصیص رقم بخورد؟ از کجا باید منابع آنها تأمین شود؟ غیر از این است که بخشی از اینها از درآمدهای حاصل از فروش نفت، گاز و میعانات گازی بوده است؟

این را هم متذکر شوم که در سال ۱۴۰۰ صادرات گازمان هم از نظر حجمی افزایش یافت. چون در تبصره یک قانون بودجه، هم نفت است و هم خالص گاز صادراتی. الحمدلله صادرات گازمان در سال گذشته هم از نظر حجمی افزایش پیدا کرد و هم وصول درآمدهای آن بیشتر شد.

علاوه بر مباحث کمیت و درآمد صادرات گاز در سال ۱۴۰۰، بخشی از بدهی‌هایمان را نیز از عراق در سال ۱۴۰۰ گرفتیم؛ رقمی حدود یک میلیارد دلار در سال ۱۴۰۰ و در سال ۱۴۰۱ نیز ۱/۶ میلیارد دلار از بدهی‌های عراق وصول شد.

به این ترتیب، درحالی که مجموع وصولی صادرات گاز در سال ۱۳۹۹ یک میلیارد

دو ماه قبل از اینکه کابینه جدید شکل بگیرد، وزیر وقت نفت مکاتباتی با آقای روحانی، رئیس جمهور آن زمان و همچنین آقای رئیسی که آن موقع رئیس جمهور منتخب بود؛ داشتند و در این خصوص نوشته بودند که فروش نفت در ماه‌های آتی قطعاً باز هم کاهش پیدا خواهد کرد و دلایلی هم برای آن آورده بودند

همچنین استفاده از ظرفیت‌های پالایشی فراسرزمینی، ابتکارات خیلی خوبی بود که یک دیپلماسی قوی انرژی را رقم زد. در این امر، وزارت امور خارجه نیز واقعاً همراهی لازم را داشت و رایزنی‌های خوبی را انجام می‌داد. همه اینها دست به دست هم داد و خوشبختانه ما در بحث فروش نفت و میعانات گازی توفیقات خوبی داشتیم.

■ افزایش فروش میعانات گازی چقدر به تولید گاز کشور کمک کرد؟

فروش میعانات گازی خیلی برای کشور مهم است. چون همراه با تولید گاز است و بخصوص در پیک زمستان که مجبوریم حداکثر تولید گاز را داشته باشیم، حداکثر تولید میعانات را هم داریم و باید این محصول جانبی را صادر می‌کردیم.

با شروع این دولت ۸۷ میلیون بشکه میعانات گازی روی آب داشتیم و شرایط سختی بود. تصور بر این بود که ما هم می‌رویم و دوباره تعدادی کشتی جدید می‌خریم و میعانات گازی جدیدی را که تولید می‌شود مثل گذشته روی آب نگه می‌داریم، ولی این اتفاق نیفتاد. ما نه تنها هیچ کشتی‌ای به این منظور خریدیم، بلکه امروز که خدمت شما هستم، بالغ بر ۴۰ درصد میعانات ذخیره شده در روی آب را هم استفاده کرده‌ایم. به این ترتیب که هم مصارف داخل کشور را افزایش دادیم و هم صادرات خوبی را رقم زدیم که این دو اقدام در افزایش تولید گاز خیلی کمک کرد. بنابراین نیاز نشد حتی یک بشکه میعانات گازی اضافی را روی آب نگه داریم و ما چیزی به حجم میعانات روی آب اضافه نکردیم؛ حتی میعاناتی که روی آب بود، صادر شد یا در داخل مصرف کردیم. مصارف داخل هم در پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها رقم خورد. به خصوص مینی پالایشگاه‌ها از این سوخت استفاده کردند.

■ این هم در حالی است که تولید گازمان حداکثری بوده است؟

بله، همین مسأله خیلی کمک کرد. همه